

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

pro školní družinu

**ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA
STARÁ VES NAD ONDŘEJNICÍ
příspěvková organizace
Zámecká 38
739 23 Stará Ves nad Ondřejnicí**

Identifikační údaje

Název školy: Základní škola a Mateřská škola Stará Ves nad Ondřejnicí,
příspěvková organizace

Adresa školy: Zámecká 38, 739 23 Stará Ves nad Ondřejnicí

Ředitel školy: Mgr. Yvetta Kunzová

Zástupkyně školy: Mgr. Zuzana Stejskalová

IČO: 70942633

IZO: 600134164

Číslo jednací: ZŠSV/370/2024

Kontakt: ZŠ 591 142 212, MŠ 597 457 250

skola@zs-staravesno.cz

Koordinátor školy: Mgr. Alexandra Weczerková

Zřizovatel: Obec Stará Ves nad Ondřejnicí, Zámecká č. 1, Stará Ves nad Ondřejnicí
739 23
tel. 558 669 201

Platnost dokumentu od: 1. 9. 2024

.....
Mgr Yvetta Kunzová
ředitelka školy

.....
razítko školy

Charakteristika školní družiny

Školní družina je zřízena podle zákona č. 561/2004 Sb. O předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), a řídí se podle vyhlášky MŠMT č. 74/2005 Sb. o zájmovém vzdělávání.

Školní družina realizuje výchovnou, vzdělávací a zájmovou činnost mimo vyučování. Činnosti probíhají formou pravidelných nebo příležitostných aktivit z oblasti vzdělávací, odpočinkové, rekreační a zájmové činnosti. Práce školní družiny je zcela samostatnou oblastí výchovně vzdělávací činnosti a řídí se specifickými požadavky a pravidly pedagogiky volného času.

Provoz školní družiny: pracovní dny 6.15-7.15 a 11.05-16.30 hod.

Počet oddělení: podle počtu žáků přihlášených k docházce do školní družiny.

Věk žáků: 6 – 11 let (1. - 5. třída)

Kapacita družiny: 100 žáků

Počet vychovatelek: podle počtu otevřených oddělení školní družiny

Platnost dokumentu: 1. 9. 2024

Úplnost a velikost školy

Základní škola a Mateřská škola Stará Ves nad Ondřejnicí, příspěvková organizace, je zřízena obcí Stará Ves nad Ondřejnicí.

Hlavní budova školy základní, školní družiny a školní jídelna je umístěna v centrální části obce v blízkosti renesančního zámku, kde sídlí Obecní úřad ve Staré Vsi nad Ondřejnicí, a novogotického kostela sv. Jana Křtitele, okres Ostrava. Je úplnou základní školou s 1. až 9. postupným ročníkem, která poskytuje vzdělání cca 300 žákům. Výuka probíhá na 1. i 2. stupni v 1-2 paralelních třídách. Součástí základní školy je mateřská škola, která je umístěna v samostatné budově nedaleko školy a v současné době i v budově základní školy samotné. Učitelé MŠ i ZŠ jsou v kontaktu, často propojují práci svých žáků, navštěvují se, společně řeší některé kulturní akce a spolupracují během školního roku.

Do naší základní školy dojíždějí a docházejí děti ze Staré Vsi, z Košatky a okolních obcí Krmelín, Brušperk, Petřvald a Proskovice. Autobusové zastávky jsou před školou a další jsou vzdáleny asi 10 min chůze od školy. Každoročně navazujeme kontakt s dopravní společností s možností úprav v jízdním řádu jednotlivých linek.

Z důvodu návaznosti vyučování na autobusové spojení začíná vyučování v 7.30 hod.

Součástí školy je školní družina, která využívá pro svoji činnost vhodný oddělený prostor ZŠ. Slouží převážně žákům 1. stupně. Děti zde mohou čekat na případné autobusové spojení, začátek vyučování či mimoškolní kroužky. Hlavním posláním školní družiny je odpočinek, rekreace žáků a zajištění zájmové činnosti k smysluplnému využití volného času.

Ve školní budově je také čítárna, která je otevřena 2× týdně, tato čítárna bude postupně modernizována a doplňována literaturou pro děti.

V budově jsou umístěny také třídy ZUŠ Brušperk, které pomáhají rozvíjet talentovaným dětem jejich schopnosti.

Prostory gymnastického sálu, cvičné kuchyňky, keramické dílny a počítačové učebny jsou také využívány pro mimoškolní činnosti dětí. Děti využívají i multifunkční hřiště a pingpongové stoly.

Podle charakteru a cílů činností využívají vychovatelky vhodné metody a formy práce v rámci pravidelné činnosti, příležitostních akcí, spontánních aktivit a odpočinkových činností. U žáků podporujeme citlivé vztahy k lidem, k přírodě, učíme je chránit si své zdraví, vedeme je k otevřené komunikaci, rozvíjíme schopnost spolupracovat a respektovat druhého.

Zaměřujeme se na ochranu životního prostředí.

Chceme, aby prostor školní družiny byl pro všechny příjemný a napomáhal vytvářet vhodné klima. Vedeme žáky k tvořivosti a rozvíjíme jejich estetické vnímání. Veškeré práce dětí vystavujeme tak, aby je mohli zhlédnout i žáci školy.

Respektujeme individuální schopností a dovedností žáků.

Úkolem naší práce je položit základy ke klíčovým kompetencím neboli schopnostem umět trávit volný čas, řešit problémy, kompetencím komunikativním, sociálním, občanským a pracovním.

Klademe důraz na rozvíjení sebepoznání, seberegulace, psychohygieny a mezilidských vztahů.

Spojení žáků různých věkových skupin se osvědčuje jako výhoda – starší předávají své zkušenosti a dovednosti mladším. Všechny vedeme k tomu, aby respektovali jeden druhého.

Psychosociální podmínky

Snažíme se vytvářet takové prostředí, aby se žáci cítili spokojeně, bezpečně, jistě. Jsou vytvořena pravidla, která platí pro všechny účastníky družiny. Každý žák má stejná práva, možnosti, ale i povinnosti. Do plánování, realizace i hodnocení jsou žáci pravidelně zapojováni. Žáci nejsou přetěžováni, dostávají srozumitelné pokyny. Při práci je rozvíjena citlivost pro vzájemnou pomoc a toleranci, podpora ve vztahu k ostatním, ohleduplnost, zdvořilost, solidarita, ale i soutěživost. Rovněž důvěra žáka v sebe sama, převažuje pozitivní hodnocení, podporujeme zdravé sebevědomí. Dbáme na zásady slušného chování.

Režim dne

Ranní družina - podle potřeby a zájmu rodičů je zřízena ranní družina, zde jsou zařazovány klidné a nenáročné činnosti odpočinkového zaměření, nabídka spontánních aktivit.

Režim dne je stanoven s ohledem na psychohygienické podmínky. Jeho uspořádání dává možnost pružně reagovat na individuální potřeby aktivity i odpočinku u jednotlivých žáků. Také umožňuje organizaci činností v průběhu dne pružně přizpůsobit potřebám a aktuální situaci, reaguje i na neplánované situace v družině.

Poměr řízených a spontánních činností je vyvážený.

Po vyučování dochází k velkému poklesu pracovní aktivity, žáci využívají spíše spontánní individuální či skupinové aktivity. Doba a způsob odpočinku se řídí potřebami žáků. Po odpočinku následují zájmové činnosti různého zaměření.

Pobýváme pravidelně venku – jak při vycházkách, tak při sportovních a pohybových činnostech.

Denní skladba činností

Ráno – nabídka spontánních aktivit.

Po ukončení vyučování – hygiena, oběd.

Struktura dne: relaxace, komunitní kruh, tělovýchovná chvílka, řízená činnost a pobyt venku.

Odpočinkové činnosti – klidové aktivity spontánních či nabízených činností na odstranění únavy a regeneraci duševních a fyzických sil, děti samy volí k těmto činnostem optimální polohu.

Zájmové činnosti – umožňují žákům seberealizaci, poznávání a rozvoj dovedností, dominující je vlastní aktivita žáků, která jim přináší radost a uspokojení. Činnosti probíhají ve skupinách či individuálně, organizovaně či spontánně.

Rekreační činnosti – slouží k regeneraci sil, jsou zde zařazeny pohybové, sportovní, turistické nebo manuální prvky.

Pitný režim – zajištěn čajem ve školní jídelně a nápojovým automatem.

Příprava na vyučování – tato činnost nespočívá jen ve vypracovávání domácích úkolů, ale zahrnuje do ní i didaktické hry, tematické vycházky a další činnosti, jimiž upevňujeme a rozšiřujeme poznatky, které žáci získali ve školním vyučování. Pobyť dětí v družině provází řada režimových momentů – přechody, převlékání, sebeobslužné činnosti. Je třeba, aby probíhaly s co nejmenším úsilím, bez stresů a děti je vykonávaly automaticky.

Příprava na vyučování

Žáci si po písemném souhlasu rodičů mohou samostatně nebo s pomocí vychovatelky vypracovávat domácí úkoly. Vychovatelka by měla pro takové žáky připravit odpovídající klidné prostředí a po vypracování úkol zkontrolovat, ale neopravovat; pokud zjistí chyby, vyzve žáka, aby si práci ještě jednou přečetl a sám našel nedostatky, opravil je a zdůvodnil. Ostatní žáci si procvičují učivo pomocí didaktických her, pracovních listů, kvízů, pomocí interaktivní tabule.

Výchovně-vzdělávací práce školní družiny

Program družiny koncipovaný do obecných témat umožňuje, aby vychovatelka s žáky plánovala a realizovala takové činnosti, které žáky zaujmou, rozvíjí myšlení, fantazii, tvůrčí schopnosti a naplňují jejich přání a potřeby. Nabídkou alternativních aktivit se snažíme respektovat specifické požadavky pedagogického ovlivňování volného času. Při výběru činností se řídíme věkem a stupněm rozvoje žáků, jejich potřebami, zájmem a cílem výchovy. Dbáme na kvalitu psychohygienických podmínek, dodržujeme pedagogické zásady, metodické postupy a uplatňujeme moderní metody a formy práce. Žáci se v družině vzdělávají především na základě vlastních prožitkových zkušeností. Činností si prohlubují a rozvíjejí poznatky a dovednosti získané při vyučování. Snažíme se podněcovat touhu poznat nové, získat zkušenosti, zdokonalovat další dovednosti a tak přispívat k rozvoji osobnosti žáka.

Cílem výchovně vzdělávací činnosti je vést žáka k přiměřené fyzické, psychické i sociální samostatnosti. Rozvíjet základy pro jeho další rozvoj a učení, zdravé sebevědomí, sebejistotu, základy pro schopnost jednat v duchu lidských a estetických hodnot. Vést žáka k používání otevřené komunikace a spolupráce.

Cíle výchovně-vzdělávací práce

- získávat nové poznatky, dovednosti a zkušenosti,
- rozvíjet myšlení, fantazii, tvůrčí schopnosti,
- rozvíjet a prohlubovat individuální schopnosti a dovednosti – intelektové, osobnostní, pohybové, zdokonalovat jemnou i hrubou motoriku,
- motivovat k organizaci a plánování práce, seberealizace, hry i relaxace,
- podporovat k rozšiřování slovní zásoby, rozvíjení vhodné komunikace mezi dětmi a při skupinové činnosti,
- motivovat k bohaté a pestré činnosti,
- zvládnout herní situace, využít volný čas efektivně a smysluplně,
- rozvíjet estetické cítění,
- zaměřit se na odpovědnost za kvalitu vlastní práce,
- vytvářet si pozitivní představu o sobě i druhých, umět projevit empatii,
- umět si chránit své fyzické, duševní a sociální zdraví,
- citlivě vnímat prostředí i přírodu.

Klíčové kompetence

Výchovně-vzdělávací cíle směřují do rozvíjení kompetencí, které vybavují účastníky školní družiny prakticky využitelnými dovednostmi. Prostřednictvím volnočasových aktivit jsou posilovány a rozvíjeny kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, komunikativní kompetence, sociální a personální kompetence, občanské kompetence, kompetence k trávení volného času a digitální kompetence.

1. Kompetence k učení:

žák:

- a) umí dokončit práci, být trpělivý,
- b) klade si otázky, hledá na ně odpověď,
- c) používá encyklopedie, časopisy,
- d) vědomosti dává do souvislosti, uplatňuje je v praktických situacích i v dalším učení.

2. Kompetence k řešení problémů:

žák:

- a) všímá si dění okolo sebe,
- b) snaží se řešit krizové situace,
- c) užívá logické a matematické postupy,
- d) chápe, že vyhýbání se problému nevede k cíli,
- e) vytváří pravidla ve ŠD, dodržuje je,
- f) rozlišuje co je správné a nesprávné.

3. Kompetence komunikativní:

žák:

- a) ovládá řeč, komunikuje kultivovaně bez ostychu s dospělými i kamarády,
- b) vyjadřuje sdělení, myšlenky, otázky vhodně formuluje,
- c) umí naslouchat, vést dialog, rozhovor,
- d) dešifruje slovní skrývačky, piktogramy,
- e) zná obvyklé české frazémy.

4. Kompetence sociální a interpersonální:

žák:

- a) umí tolerovat jiné
- b) dokáže si poradit v sociálních vztazích,
- c) umí přizpůsobit se práci v kolektivu, vzájemně spolupracovat ve skupině,
- d) zajímá role ve skupině,
- e) oceňuje své spolužáky.

5. Kompetence občanské:

žák:

- a) uvědomuje si svá práva i práva druhých, uvědomuje si své povinnosti,
- b) umí se zachovat v krizové situaci a situaci ohrožující život,
- c) vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu – dovede se bránit,
- d) odpovědně přistupuje k úkolům a povinnostem,
- e) zná základní společenské normy a pravidla,
- f) aktivně se zapojuje do činností,
- g) vnímá krásy přírody a cíleně o ni pečuje.

6. Kompetence k trávení volného času:

žák:

- a) umí si vybrat zájmovou činnost,
- b) orientuje se ve výběru nabídek trávení volného času,
- c) rozvíjí zájmy v individuálních a skupinových činnostech,
- d) umí rozpoznat nevhodnou nabídku trávení volného času.

7. Kompetence digitální:

žák:

- a) vyhledává potřebné informace a návody na internetu,
- b) seznamuje se s novými technologiemi, aplikacemi,
- c) kriticky hodnotí jejich přínos a reflektuje rizika jejich využívání,
- d) zaměřuje se na bezpečnost a ochranu osobních údajů.

Délka a časový plán vzdělávání

Časový plán ŠVP školní družiny je vhodné sestavovat na dobu jednoho vzdělávacího cyklu: obsahuje výběr činností, ze kterých budou vychovatelky volit podle aktuálního složení žáků, s nimiž pracují. Toto uspořádání umožňuje tvořivě reagovat na změny i na různou skladbu žáků.

Formy vzdělávání

Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání stanovuje náplň práce školních družin takto: jsou to zejména činnosti pravidelné, dále příležitostné akce a nabídka spontánních aktivit. Školní družina umožňuje odpočinkové činnosti a přípravu na vyučování formou didaktických her, tematických vycházek apod.

Obsah vzdělávacího programu školní družiny

Vzdělávací program školní družiny vychází z koncepce Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání a z vlastního zpracovaného školního vzdělávacího programu školy.

1. Člověk a jeho svět

Místo, kde žijeme, náš domov: u nás doma, náš dům (byt), naše škola: organizace školy a školní družiny, školní režim, bezpečná cesta do školy, okolí školy, naše obec: obec, v níž žijeme, určení významných objektů a kulturních památek, tradice naší obce, poznávání okolí naší obce, dopravní výchova

2. Lidé kolem nás

Rodina, kamarádi, svátky a oslavy: osvojení zásad vhodného a společenského chování, tolerance, pravidla stolování, předcházení šikaně, pravidla společenského chování

3. Lidé a čas

Náš denní režim, vytváření pravidelných návyků, jak se mění lidé, jak se mění věci, budovy, obec

4. Rozmanitost přírody

Příroda okolo nás – rostliny, živočichové, roční období, počasí, voda, chráníme si své životní prostředí, vycházky a pobyty v přírodě, pozorování změn, určování, využití encyklopedií, ekologická výchova – ochrana přírody, sběr přírodnin

5. Člověk a jeho zdraví

Poznáváme své tělo, pečujeme o své zdraví, co nám prospívá – co nám škodí, zdravotní prevence, osobní hygiena a čistota, poučení o úrazech a jejich předcházení, umět ošetřit drobná poranění

6. Umění a kultura

Výtvarná činnost a pracovní činnost k příslušné tematice, hudební výchova

Výchovně vzdělávací strategie

(metody a formy práce)

Při práci využíváme různých druhů metod a forem.

Výtvarné činnosti – malba (temperová, vodová barva, prstové barvy, barvy na sklo, malba inkoustem...), kresba (tuž, pastelky, Progresso tužky...), zapouštění barev z různých materiálů do podkladu, rovněž využíváme materiály k prostorové tvorbě (plastelína, sádra, keramická hlína), malujeme na kámen, sklo, desku, tvoříme Land art.

Mezi oblíbenou činnost patří frotáž a koláž, otisky.

Využíváme netradiční metody a pomůcky.

Ve výtvarné činnosti žáci uvědoměle zacházejí s některými prostředky a materiály, ovládají základní technické dovednosti. Organizují svou výtvarnou práci, uplatňují fantazii i představivost.

Je důležité posilovat sebevědomí žáků, podporovat jejich vlastní výtvarné vyjadřování, podněcovat jejich zájem pro výtvarnou práci.

Hudební činnosti – žáci se učí písně (lidové, moderní), hrají rytmické hry. Využíváme moderní techniku, také netradiční materiály, které vydávají určitý zvuk.

V tanci se snažíme o ztvárnění různých tanečních žánrů, zvládneme některé krokové variace.

Pracovní činnosti – žáci procvičují především jemnou motoriku. Vyšíváme, pracujeme s papírem, s kartonem, s textilem, vytváříme různé skládky, origami.

Navštěvujeme cvičnou kuchyňku.

Rozhovory k tématu (člověk a společnost, práce apod.)

Přírodovědné činnosti – vycházky, pozorování, pokusy, využívání encyklopedií, časopisy, sběr přírodnin, výstavky, péče o rostliny atd.

Sportovní činnosti – různé sportovní a pohybové hry a soutěže, míčové hry, překážkové dráhy, atletika, orientační hry, zimní sporty apod.

Podmínky pro činnost žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných

Dominantou všech aktivit je výchova, vzdělávání a rekreace žáků, přičemž jedním ze základních kritérií je i sociální podtext – nenásilné začleňování méně adaptabilních jedinců do kolektivu.

Pro případné zařazení dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných do školní družiny budou operativně vytvořeny odpovídající podmínky.

Materiální podmínky

Velikost – učebny odpovídající normám, které jsou umístěny v hlavní budově. Tyto učebny jsou vybaveny odpovídajícím nábytkem, pomůckami, hrami, časopisy, sportovním náčiním. Žáci mají dostatek prostoru pro pohybové či jiné hry.

Pedagogičtí pracovníci sledují další možnosti doplňování a zlepšování materiálních podmínek, zejména pro výtvarné a sportovní činnosti. Případné rozšiřování prostoru bude řešeno dle počtu přihlášených žáků s vedením školy. Uspořádání nábytku je v souladu s bezpečnostními předpisy a s přihlédnutím k snadnému udržování pořádku.

Využíváme také gymnastický sál, sokolovnu, cvičnou kuchyň, keramickou dílnu, třídu s interaktivní tabulí, multifunkční hřiště za školou a hřiště s mnoha hracími prvky.

Personální podmínky

Provoz školní družiny zajišťují vychovatelky s odpovídajícím vzděláním, podle počtu přihlášených žáků je situace řešena vedením školy tak, aby byl zajištěn provoz i pro více žáků.

Vychovatelky se vzdělávají v průběhu školního roku formou nabídky akcí DVPP a samostudiem.

Ekonomické podmínky

Úplatu na částečnou úhradu neinvestičních nákladů stanoví směrnice vydaná ředitelkou školy pro daný kalendářní rok v souladu s platným zněním zákona 561/2004Sb. O předšk., zákl., střed., vyšším odborném a jiném vzdělávání a s ohledem na platná znění navazujících zákonů a vyhlášek.

Podmínky k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví

Vzhledem k tomu, že cílem naší školní družiny je relaxace a odpočinek, žáci se scházejí ve školní družině po vyučování a naobědvání. Mají dostatek času pro hry s kamarády. V průběhu pobytu mají zajištěn pitný režim ve školní jídelně. Místnosti jsou dostatečně světlé, vytopené (případně větrané). Ze strany vychovatelů je prostor kontrolován z hlediska bezpečnosti a předcházení úrazů, i dostupnost prostředků první pomoci.

Na začátku školního roku jsou žáci seznámeni s vnitřním řádem školní družiny. Jsou poučeni o chování a bezpečnosti ve školní družině, na školním hřišti, při společných vycházkách, akcích a soutěžích. O poučení je veden záznam v Přehledu výchovně vzdělávací práce. V případě úrazu jsou žáci opětovně poučeni o prevenci bezpečnosti. Lékárnička první pomoci je umístěna u kanceláří vedení školy.

Vnitřní řád školní družiny – viz příloha.

Stanovení úplaty v ŠD – viz příloha.

Podmínky přijímání uchazečů a podmínky průběhu a ukončování vzdělávání

Žáky přihlašují do školní družiny rodiče na konci školního roku. Do školní družiny může být žák přihlášen během celého školního roku. Rodiče vyplní přihlášku, ve které uvedou důležité informace o žákovi, rozsah docházky a způsob odchodu žáka z družiny.

Na písemnou žádost rodičů o vyřazení žáka, může žák ukončit docházku během celého školního roku.

O umístění žáka do školní družiny rozhoduje ředitelka školy bez správního řízení.

Pravidla pro vnitřní evaluaci a hodnocení

Vnitřní evaluace a hodnocení probíhá na úrovni školní družiny. Provádí je vychovatelé.

Analyzují a vyhodnocují podmínky i výsledky výchovně vzdělávacího procesu, hodnotí, nakolik jsou splňovány výchovně vzdělávací cíle. Sledují individuální rozvoj žáků, jejich individuální pokroky ve výchovně vzdělávacím procesu.

Hodnocení tematického celku provádí po skončení nebo v průběhu – zamýšlí se nad tím, zda byl vytyčený specifický cíl naplněn a jaké další cíle byly sledovány.

Hodnocení směrem k žákům provádí průběžně – individuální výsledky žáků, jejich pokroky, úspěchy, nezdary. Jsou odměněni pochvalou ústní, písemnou či cenou.

Při různých činnostech se žáci hodnotí navzájem.

Všechny realizované činnosti hodnotí v souladu s výchovně vzdělávacím programem a zejména z pohledu přínosu pro, což je podkladem pro další práci.

Závěr

Školní družina je významné školské zařízení, které má velký podíl na výchově žáků v době mimo vyučování. Plní funkci výchovnou, zdravotní, preventivní a sociální.

Školní družina má mnoho příležitostí k uspokojování dětských potřeb. Tím vlastně plní základní výchovné cíle, rozvíjí osobnost žáka, učí žáky vážit si volného času, dobře s ním hospodařit a rozumně ho využívat. A to je pro život každého člověka důležité.

Snažíme se společně s žáky vytvářet hranice správného chování. Snažíme se je oceňovat, dávat prostor pro jejich názor a řešení ve věcech, které se jich týkají.

Žáci prožívají ve školní družině značnou část svého volného času, proto by měl být pobyt pro ně příjemný, plný radosti a pohody.